

Predbežný prehľad udalostí na pondelok 29. januára	2
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 26. 1. 2024, 10:33	
EDIH Cassovium pomôže menším firmám i samospráve. V oblasti digitalizácie	4
Online, eastmag.sk, 26. 1. 2024, 12:24	
Týždenný prehľad udalostí v SR na 5. týždeň	6
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 26. 1. 2024, 12:26	
Aktualizovaný týždenný prehľad udalostí v SR na 5. týždeň	12
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 26. 1. 2024, 17:05	
Európou sa šíri jedno z NAJNÁKAZLIVEJŠÍCH ochorení: Podľa odborníka existuje JEDINÁ prevencia	18
Online, dnes24.sk, 26. 1. 2024, 17:43	
Chýbajú vakcíny	19
Televízia, Televízne noviny, 26. 1. 2024, 19:34	
STRÁCATE „IBA“ PAMÄŤ?	21
Tlač, Zdravie, 27. 1. 2024	
Víkend na Vlně	26
Rozhlas, Víkend na Vlně, 27. 1. 2024, 7:00	
Siedma najvyššia nemocnica Európy má už „svoj vek“	27
Online, standard.sk, 27. 1. 2024, 11:21	
Doplnený prehľad udalostí na pondelok 29. januára	28
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 28. 1. 2024, 16:52	
Why don't Slovak universities rank among the best? In part, they lack a high profile	30
Tlač, The Slovak Spectator, 29. 1. 2024	
Language remains the biggest barrier for Ukrainian university students	33
Tlač, The Slovak Spectator, 29. 1. 2024	
Modrý Peter pripravuje na vydanie novú knihu Ivana Kupková – Cesty k „novej“ ruskej literatúre v slovenských prekladoch po roku 1989.	35
Online, plan.art, 29. 1. 2024, 5:49	

Predbežný prehľad udalostí na pondelok 29. januára [📅](#)

📅 26. 1. 2024, 10:33, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Vedúci vydania:

predpoludním: M. Ďuricová

popoludní: I. Matejička

Službukonajúci technik: 0905/505 721

E - mail: domred@tasr.sk, tel.: 59 21 04 58

dispecing@tasr.sk, tel.: 0905 282 190

09.00 TK kardiocentra Agel Košice - Šaca

Téma: Starostlivosť o pacientov so srdcovo-cievnyimi ochoreniami, mortalita na srdcovo-cievne ochorenia, rozmiestnenie srdcovo-cievnych ústavov na Slovensku, reakcia na spochybňovanie zaradenia Kardiocentra do štvrtej úrovne v rámci OSN.

Súčasťou TK bude aj live prenos z robotickej operácie srdca.

Košice, Nemocnica Agel, Poslucháreň MUDr. Charváta

09.00 Otvorenie výstavy ktorá predstavuje laureátov Sacharovovej ceny, ktorú udeľuje Európsky parlament.

Výstava potrvá do 23. februára.

Súčasťou programu bude debata s poslankyňou EP Miriam Lexmann, bývalým dekanom Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity Rudolfom Dupkalom a Kristínou Bosákovou z Katedry filozofie **UPJŠ**.

Prešov, Úrad PSK, vstupný vestibul, Námestie mieru 2

10.00 TK na tému Výsledky 3. ročníka Indexu investičnej gramotnosti

Bratislava, HotSpot, The Spot, 6. poschodie, Bottova 2

11.00 Prezentácia a TK spoločnosti ESCO Slovensko

Téma: Spusteného zmodernizovaného energetického systému v Psychiatrickej nemocnici Phillipa Pinela.

Pezinok, sídlo nemocnice, Malacká cesta 63

13.00 Zastupiteľstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja

Trenčín, Úrad TSK, K dolnej stanici č. 20

14.00 Otvorenie prvej mobilnej záchranej zdravotnej služby na Slovensku

Komjatice, Fučíkova č. 12

16.45 Výbor NR SR pre kultúru a médiá

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 32, Námestie A. Dubčeka 1

17.30 Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu

- slávnostné otvorenie fotografickej výstavy Svedectvá preživších spojená s recepciou

Sereď, Múzeum holokaustu, Kasárenská č. 1005

Správy ekonomického charakteru vydá ekonomická redakcia TASR.

Informácie o očakávaných udalostiach nájdete aj v aplikácii TASR Kalendárium na adrese kalendarium.tasr.sk

It

Autor: LK

EDIH Cassovium pomôže menším firmám i samospráve. V oblasti digitalizácie

26. 1. 2024, 12:24, Zdroj: eastmag.sk, Autor: **Andrea Bercik**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Rektorát UPJŠ**, Kľúčové slová: **Daniel Pella, rektor UPJŠ**
Dosah: **367 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 120 EUR**

Pridajte komentár

4 min. čítania

V priestoroch UVP Technicom sa v týchto dňoch stretli tri kľúčové inštitúcie z východného Slovenska. Technická univerzita v Košiciach (TUKE), Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (**UPJŠ**) a klaster Košice IT Valley sa zišli na podujatí DigITally Yours, aby zástupcom malých a stredných firiem a samospráv zodpovedali otázky ohľadom novej pomoci. Sieť EDIH ponúka širokú škálu služieb na podporu digitalizácie, vrátane testovacích a experimentálnych zariadení, školení či mentoringu, s cieľom zlepšiť podnikom a organizáciám ich výkonnosť a digitálnu konkurencieschopnosť. To všetko bezplatne.

Súčasťou podujatia boli príhovory významných hostí z Košického kraja a Prešovského kraja, mesta Košice, mesta Prešov, ako aj zástupcov jednotlivých členov konzorcia. Účastníci si vypočuli aj informatívne prednášky o tom, ako môže verejná správa či podnik vyťažiť z EDIH-u čo najviac. Pre zástupcov škôl sa konal samostatný seminár konkrétnej pomoci. Všetci mali tiež možnosť individuálne konzultovať konkrétne potreby, vyskúšať si virtuálnu realitu či si otestovať stupeň digitálnej zrelosti.

REKLAMA

Konzorcium EDIH Cassovium je druhým najväčším EDIH-om na Slovensku. Zameriava sa na pomoc s aplikovanými technológiami, ako sú umelá inteligencia, vysokovýkonné výpočty, posilnenie kybernetickej bezpečnosti a mnohé ďalšie. Prínosom je tiež poradenstvo ohľadom digitálnych technológií, odborná príprava či prepájanie kontaktov. Do portfólia služieb patria aj dátové analytické služby, služby s využitím umelej inteligencie, strojové učenie, internet vecí, implementácia úsporných energetických riešení, robotika, služby automatizácie, kybernetická bezpečnosť, alebo služby zamerané na školenia a upskilling zamestnancov.

160 služieb, každá v max. hodnote 10-tisíc eur

V regióne Košického a Prešovského kraja sa v úvodnej fáze poskytne malým a stredným podnikom dokopy 160 služieb.

„EDIH považujeme za veľký úspech, pretože sa nám podarilo v Košiciach postaviť niečo, čo bude na prospech celej spoločnosti. V podstate má za úlohu prepájať znalosti, ktoré sú na univerzitách a firmách s problémami malých a stredných podnikateľov. Veríme v to, že IT a moderné technológie sú príležitosťou pre dobrý a kvalitný život, skonštatoval pre East Mag Juraj Girman, predseda správnej rady IT Valley Košice.

„Vznik takýchto EDIH-ov je momentálne v pilotnej fáze. To znamená, že máme pomerne limitované množstvo peňazí, ktoré vieme poskytnúť na trh. To, čo sa sleduje, je množstvo poskytnutých služieb. Aj samotné ponúkané služby budú v tejto fáze v pomerne nízkych hodnotách – bavíme sa o službách do 10-tisíc eur. Ideme poskytnúť 160 služieb v regióne Prešovského a Košického kraja. Proces je nastavený tak, aby malé a stredné podniky nemali veľa byrokracie, keď pomoc chcú získať,“ objasnil Miroslav Michalko, riaditeľ UVP Technicom.

Foto: A. Bercik

Univerzity sa zapojili naozaj aktívne

Technická univerzita v Košiciach stála pri samotnom zrode myšlienky založiť v Košiciach EDIH Cassovium. „Zároveň sa realizáciou tohto projektu chceme prihovoriť aj generácii mladých ľudí z regiónu. Presvedčiť ich o tom, že za kvalitnými univerzitami, ktoré realizujú aj významné európske projekty, nemusia cestovať mimo Košíc. TUKE pri poskytovaní služieb v rámci projektu EDIH Cassovium využije široký komplex vzdelávacích, výskumných a inovačných aktivít všetkých deviatich fakúlt TUKE,“ uviedol **rektor** Technickej univerzity v Košiciach, Peter Mésároš.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach zabezpečuje v rámci EDIH Cassovium konzultačné a vzdelávacie služby v oblasti projektového manažmentu integrácie v európskom výskumnom priestore, aplikácie metód strojového učenia a umelej inteligencie, kybernetickej bezpečnosti, digitálneho práva a práva duševného vlastníctva, elektrifikácie dopravy, geopriestorových technológií, simulácie, mapovania a 3D modelov krajiny. Poskytujú aj psychologické vzdelávacie služby v súvislosti s adaptáciou na digitálnu transformáciu, prekladateľské a tlmočnicke služby či služby v oblastiach smart city a e-government. „Na EDIH Cassovium participujú odborníci z prírodovedeckej, právnickej, filozofickej fakulty a fakulty verejnej správy, ako aj odborní zamestnanci Rektorátu **UPJŠ**. Teší nás, že môžeme poskytnúť najnovšie odborné poznatky v oblasti digitálnej transformácie, ktorá sa ukazuje ako nevyhnutný krok v záujme budúcej úspešnosti a konkurencieschopnosti každej spoločnosti,“ priblížil **rektor UPJŠ, Daniel Pella**.

Jednoduchý systém pomoci

„Zájemcovia o získanie podpory pre digitálnu transformáciu svojej firmy prejdú komplexnejším procesom hodnotenia ich aktuálnej digitálnej vyspelosti. Spoločne identifikujeme problémové miesta a výzvy, ktorým musia v rámci svojho podnikania čeliť a je možné ich eliminovať nasadením nových technológií, prístupov, či procesov. V ďalšom kroku navrhne poskytnutie konkrétnej služby z dostupného portfólia konzorcia projektu. Od príjemcu sa očakáva kooperácia pri prijímaní služby a zároveň možnosť prijať pomoc de-minimis. Snažili sme sa zjednodušiť celý proces tak, aby bolo možné čo najviac priestoru venovať samotným inováciám a poskytnutiu služby,“ vysvetlil v krátkosti proces pomoci Miroslav Michalko, generálny manažér projektu EDIH Cassovium.

Andrea Bercik

Autor: Andrea Bercik

Týždenný prehľad udalostí v SR na 5. týždeň [↗](#)

📅 26. 1. 2024, 12:26, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: **Tlačová agentúra Slovenskej republiky**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

29. januára - pondelok

09.00 TK Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo

Téma: Čo si myslia doktorandi o kvalite vzdelávania? Jeden z najväčších prieskumov doktorandov na Slovensku je tu.

- Ako doktorandi vnímajú kvalitu vzdelávania
- Ako často sa im venujú školitelia
- Či doktorandi publikujú výsledky vlastnej vedeckej práce
- A či získavajú dostatočnú skúsenosť v zahraničí
- Čo by chceli na doktorandskom štúdiu zlepšiť...

Bratislava, SAAVŠ, 5. poschodie, Námestie slobody č. 11

29. januára - pondelok

09.00 TK kardiocentra Agel Košice - Šaca

Téma: Starostlivosť o pacientov so srdcovo-cievnyimi ochoreniami, mortalita na srdcovo-cievne ochorenia, rozmiestnenie srdcovo-cievnych ústavov na Slovensku, reakcia na spochybňovanie zaradenia Kardiocentra do štvrtej úrovne v rámci OSN.

Súčasťou TK bude aj live prenos z robotickej operácie srdca.

Košice, Nemocnica Agel, Poslucháreň MUDr. Charváta

29. januára - pondelok

09.00 Otvorenie výstavy ktorá predstavuje laureátov Sacharovovej ceny, ktorú udeľuje Európsky parlament.

Výstava potrvá do 23. februára.

Súčasťou programu bude debata s poslankyňou EP Miriam Lexmann, bývalým dekanom Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity Rudolfom Dupkalom a Kristínou Bosákovou z Katedry filozofie **UPJŠ**.

Prešov, Úrad PSK, vstupný vestibul, Námestie mieru 2

29. januára - pondelok

10.00 TK na tému Výsledky 3. ročníka Indexu investičnej gramotnosti

Bratislava, HotSpot, The Spot, 6. poschodie, Bottova 2

29. januára - pondelok

11.00 Prezentácia a TK spoločnosti ESCO Slovensko

Téma: Spusteného zmodernizovaného energetického systému v Psychiatrickej nemocnici Phillipa Pinela.

Pezinok, sídlo nemocnice, Malacká cesta 63

29. januára - pondelok

13.00 Zastupiteľstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja

Trenčín, Úrad TSK, K dolnej stanici č. 20

29. januára - pondelok

14.00 Otvorenie prvej mobilnej záchranej zdravotnej služby na Slovensku

Komjatice, Fučíkova č. 12

29. januára - pondelok

16.00 Ozveny stredoeurópskeho filmového festivalu 3KinoFilm Fest

Bratislava, SNG, vchod z Riečnej 1

29. januára - pondelok

16.00 Páračky peria v Pukanci

Pukanec, miestna knižnica

29. januára - pondelok

17.30 Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu

- slávnostné otvorenie fotografickej výstavy Svedectvá preživších spojená s recepciou

Sereď, Múzeum holokaustu, Kasárenská č. 1005

30. januára - utorok

Diskusia o zrušení Úradu špeciálnej prokuratúry

Bratislava, Filozofická fakulta Univerzity Komenského

30. januára - utorok

09.30 Deň otvorených dverí Technickej univerzity

Predstaví sa Lesnícka fakulta, Drevárska fakulta, Fakulta ekológie a environmentalistiky, Fakulta techniky a Univerzitný študijný program

Zvolen, TU, T. G. Masaryka 24

30. januára - utorok

10.00 Spomienka na 79. výročie ukončenia 2. svetovej vojny a oslobodenia obce

Heľpa, námestie, Pomník padlých hrdinov v 1. a 2. svetovej vojne

30. januára - utorok

10.00 TK Cechu kachliarov

Téma: Dopyt po kachľových peciach neustále rastie. Ako skombinovať nízkoenergetické zdroje tepla?

Bratislava, hotel Falkensteiner, Pilárikova 5

30. januára - utorok

10.00 Brífing zástupcov mesta Banská Bystrica

Témy: Odovzdanie nového elektrického skútra v rámci modernizácie SOS systému. Predstavenie modernejšieho spôsobu poskytovania sociálnej služby – monitorovanie a signalizácia potreby pomoci.

Banská Bystrica, Agentúra sociálnych služieb, Robotnícka 12

30. januára - utorok

10.00 Otvorenie zrekonštruovaných priestorov pôrodnického oddelenia

Liptovský Mikuláš, Liptovská nemocnica s poliklinikou Ivana Stodolu

30. januára - utorok

10.00 Workshop Slovenského plynárenského a naftového zväzu: Ako efektívne dekarbonizovať bez odpadu na životnú úroveň obyvateľov Slovenska

Bratislava, SPP, konferenčná sála Dunaj, Mlynské nivy 44/a

30. januára - utorok

12.00 Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti SIS

Bratislava, NR SR, Ubytovacie zariadenie, miestnosť č. 71

30. januára - utorok

13.00 Výbor NR SR pre hospodárske záležitosti

Bratislava, NR SR, Bratislavský hrad, pri Mikulášskej bráne

30. januára - utorok

15.30 So svetlom do jaskyne - sprievodné podujatie k výstave

Zážitkové podujatie sa koná pri príležitosti sprístupnenia výstavy venovanej 100. výročiu objavenia Bystrianskej jaskyne.

Brezno, Horehronské múzeum, Meštiansky dom, Námestie M. R. Štefánika 13

text, zvuk

30. januára - utorok

16.45 Výbor NR SR pre kultúru a médiá

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 32, Námestie A. Dubčeka 1

30. januára - utorok

18.00 Verejná diskusia Inštitútu pre verejné otázky a Goetheho inštitútu

Téma: Právny štát na Slovensku po zmene vlády

Bratislava, Goetheho inštitút, Panenská č. 33

30. januára - utorok

18.30 80 rokov od prvej premiéry DJZ - galavečer

Prešov, Divadlo Jonáša Záborského, Veľká scéna

31. januára - streda

08.00 Výbor NR SR pre európske záležitosti

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 149, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

08.00 Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 34, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

10.00 Výbor NR SR pre sociálne veci

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 245, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

13.00 Rada Rozhlasu a televízie Slovenska

Bratislava, SRo, Mýtna č. 1

31. januára - streda

14.00 TK Centra pre liečbu drogových závislostí - Suchý február

Téma: Suchý február

Informovať bude predseda sekcie medicíny závislostí SLS, riaditeľ Centra pre liečbu drogových závislostí Košice

Boris Bodnár a riaditeľ CPLDZ Bratislava Ľubomír Okruhlica.

Bratislava, CPLDZ, Hraničná č. 2

31. januára - streda

17.00 Prednáška etnologičky Kataríny Nádaskovej: Fašiangy šialené

Banská Bystrica, Stredoslovenské múzeum, Thurzov dom, Námestie SNP 4

1. februára - štvrtok

09.00 Online konferencia Coface Country Risk Conference

Téma: Výhľad ekonomík a vplyv hlavných politicko-ekonomických rizík na vývoj v tomto roku

registrácia na linku:

colloque-risque-pays-2024.com?utm_source=digitalmonde

1. februára - štvrtok

13.00 Otvorenie nových školských priestorov hotelovej akadémie

Liptovský Mikuláš, Československej brigády 1804

text

1. februára - štvrtok

19.00 Cena Nadácie Tatra banky za umenie 2023

28. ročník slávnostného odovzdávania ocenení súčasného slovenského umenia

Bratislava, SNG, Rázusovo nábrežie 2

2. februára - piatok

Slávnostné otvorenie expozície Zaži gotiku

Košice, Východoslovenské múzeum, Námestie Maratónu mieru 2

2. februára - piatok

Otvorenie výstavy Z mamičkinej truhlice

Interaktívna výstava zo zbierky zberateľky krojov Anny Halajovej potrvá do 28. februára.

Zvolen, stará radnica, prízemie

2. februára - piatok

17.00 Zimné slávnosti Hornonitria - otvorenie

(2. februára - 17. marca)

Vernisáž slamienkarov: Slama premilá - úžitková a dekoratívna tvorba remeselníkov pracujúcich so slamou. Výstava potrvá do 17. marca.

Nitrianske Pravno, obecný úrad

2. februára - piatok

18.30 Galavečer - 80 rokov od prvej premiéry DJZ

Prešov, Divadlo Jonáša Záborského, Námestie legionárov 6

text

3. februára - sobota

08.00 Prechod Beskydsko-Javornickou lyžiarskou bežeckou magistrálou

Veľké Rovné, pri reštaurácii Melocík, okres Bytča

3. februára - sobota

09.00 ModelCon 2024 - modelárska súťaž

10.00 h - hodnotenie modelov

15.00 h – Vyhlásenie výsledkov

Trnava, Mestská športová hala

3. februára - sobota

10.00 Rančové fašiangy - Furmanské preteky so zábavou

Nemšová, miestna časť Ľuborča, Antonstalská dolina

3. februára - sobota

10.00 Preteky gazdovských koní

Súťažiteľ budú gazdovia s koňmi zapriahnutými do drevených saní v troch disciplínach:

- preteky v rýchlosti a vytrvalosti

- preteky v ovládaní koňa a zručnosti kočiša

- Štiavnický silák (nepovinná disciplína)

Liptovská Štiavnica, pri Lúčnom hríbe

3. februára - sobota

19.00 Premiéra inscenácie: Zmeškané rozhovory

Réžia Lucia Mihálová, Rastislav Ballek, David Jařab

Trnava, Divadlo Jána Palárika, štúdio, Zrkadlová sála

3. februára - sobota

20.00 Prešporský bál

Bratislava, Reduta

4. februára - nedeľa

11.00 Fašiangy na dedine

Program: fašiangové špeciality, výstava v areáli skanzenu Ľudové masky, výstava Ornamet v multifunkčnom objekte, vystúpenie ĽH Potočiarí a ĽH Kováčovci pri Stanici Skanzen

13.30 h - Fašiangový sprievod v maskách

14.00 h - Pochovávanie basy na pódiu pri Krčme z Korne

Vychylovka, Múzeum kysuckej dediny

4. februára - nedeľa

16.00 Folklorný koncert Živé návraty

Výročný koncert Poddukelského umeleckého ľudového súboru.

Prešov, Divadlo Jonáša Záborského, Námestie legionárov 6

4. februára - nedeľa

18.30 Humoristická šou GlostorsKe

Košice, Kulturpark, Kukučínova 2

lt

Autor: LT

Aktualizovaný týždenný prehľad udalostí v SR na 5. týždeň [✉](#)

📅 26. 1. 2024, 17:05, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: **UPJŠ**

29. januára - pondelok

09.00 TK Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo

Téma: Čo si myslia doktorandi o kvalite vzdelávania? Jeden z najväčších prieskumov doktorandov na Slovensku je tu.

- Ako doktorandi vnímajú kvalitu vzdelávania
- Ako často sa im venujú školitelia
- Či doktorandi publikujú výsledky vlastnej vedeckej práce
- A či získavajú dostatočnú skúsenosť v zahraničí
- Čo by chceli na doktorandskom štúdiu zlepšiť...

Bratislava, SAAVŠ, 5. poschodie, Námestie slobody č. 11

29. januára - pondelok

09.00 TK kardiocentra Agel Košice - Šaca

Témy: Starostlivosť o pacientov so srdcovo-cievnyimi ochoreniami, mortalita na srdcovo-cievne ochorenia, rozmiestnenie srdcovo-cievnych ústavov na Slovensku, reakcia na spochybňovanie zaradenia Kardiocentra do štvrtej úrovne v rámci OSN.

Súčasťou TK bude aj live prenos z robotickej operácie srdca.

Košice, Nemocnica Agel, Poslucháreň MUDr. Charváta

29. januára - pondelok

09.00 Otvorenie výstavy ktorá predstavuje laureátov Sacharovovej ceny, ktorú udeľuje Európsky parlament

Výstava potrvá do 23. februára.

Súčasťou programu bude debata s poslankyňou EP Miriam Lexmann, bývalým dekanom Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity Rudolfom Dupkalom a Kristínou Bosákovou z Katedry filozofie **UPJŠ**.

Prešov, Úrad PSK, vstupný vestibul, Námestie mieru 2

29. januára - pondelok

10.00 TK na tému Výsledky 3. ročníka Indexu investičnej gramotnosti

Bratislava, HotSpot, The Spot, 6. poschodie, Bottova 2

29. januára - pondelok

11.00 Prezentácia a TK spoločnosti ESCO Slovensko

Téma: Spusteného zmodernizovaného energetického systému v Psychiatrickej nemocnici Phillipa Pinela

Pezinok, sídlo nemocnice, Malacká cesta 63

29. januára - pondelok

13.00 Zastupiteľstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja

Trenčín, Úrad TSK, K dolnej stanici 20

29. januára - pondelok

14.00 Otvorenie prvej mobilnej záchranej zdravotnej služby na Slovensku

Komjatice, Fučíkova 12

29. januára - pondelok

16.00 Ozveny stredoeurópskeho filmového festivalu 3KinoFilm Fest

Bratislava, SNG, vchod z Riečnej 1

29. januára - pondelok

17.30 Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu

- slávnostné otvorenie fotografickej výstavy Svedectvá preživších spojená s recepciou

Sereď, Múzeum holokaustu, Kasárenská 1005

30. januára - utorok

Diskusia o zrušení Úradu špeciálnej prokuratúry

Bratislava, Filozofická fakulta Univerzity Komenského

30. januára - utorok

09.00 Ústavnoprávny výbor NR SR

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 150, Námestie A. Dubčeka 1

30. januára - utorok

09.30 Deň otvorených dverí Technickej univerzity

Predstaví sa Lesnícka fakulta, Drevárska fakulta, Fakulta ekológie a environmentalistiky, Fakulta techniky a Univerzitný študijný program.

Zvolen, TU, T. G. Masaryka 24

30. januára - utorok

10.00 Spomienka na 79. výročie ukončenia 2. svetovej vojny a oslobodenia obce

Heľpa, námestie, Pomník padlých hrdinov v 1. a 2. svetovej vojne

30. januára - utorok

10.00 TK Cechu kachliarov

Téma: Dopyt po kachľových peciach neustále rastie. Ako skombinovať nízkoenergetické zdroje tepla?

Bratislava, hotel Falkensteiner, Pilárikova 5

30. januára - utorok

10.00 Brífing zástupcov mesta Banská Bystrica

Témy: Odovzdanie nového elektrického skútra v rámci modernizácie SOS systému. Predstavenie modernejšieho spôsobu poskytovania sociálnej služby – monitorovanie a signalizácia potreby pomoci.

Banská Bystrica, Agentúra sociálnych služieb, Robotnícka 12

30. januára - utorok

10.00 Otvorenie zrekonštruovaných priestorov pôrodnického oddelenia

Liptovský Mikuláš, Liptovská nemocnica s poliklinikou Ivana Stodolu

30. januára - utorok

10.00 Workshop Slovenského plynárenského a naftového zväzu: Ako efektívne dekarbonizovať bez odpadu na životnú úroveň obyvateľov Slovenska

Bratislava, SPP, konferenčná sála Dunaj, Mlynské nivy 44/a

30. januára - utorok

12.00 Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti SIS

Bratislava, NR SR, Ubytovacie zariadenie, miestnosť č. 71

30. januára - utorok

13.00 Výbor NR SR pre hospodárske záležitosti

Bratislava, NR SR, Bratislavský hrad, pri Mikulášskej bráne

30. januára - utorok

15.30 So svetlom do jaskyne - sprievodné podujatie k výstave

Zážitkové podujatie sa koná pri príležitosti sprístupnenia výstavy venovanej 100. výročiu objavenia Bystrianskej jaskyne.

Brezno, Horehronské múzeum, Meštiansky dom, Námestie M. R. Štefánika 13

text, zvuk

30. januára - utorok

16.45 Výbor NR SR pre kultúru a médiá

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 32, Námestie A. Dubčeka 1

30. januára - utorok

18.00 Verejná diskusia Inštitútu pre verejné otázky a Goetheho inštitútu

Téma: Právny štát na Slovensku po zmene vlády

Bratislava, Goetheho inštitút, Panenská 33

30. januára - utorok

18.30 80 rokov od prvej premiéry DJZ - galavečer

Prešov, Divadlo Jonáša Záborského, Veľká scéna

31. januára - streda

08.00 Výbor NR SR pre európske záležitosti

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 149, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

08.00 Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 34, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

10.00 Výbor NR SR pre sociálne veci

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 245, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

10.30 Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny

Bratislava, NR SR, zasadačka Výboru NR SR pre európske záležitosti (č. 149), 1. poschodie, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

12.00 Ústavnoprávny výbor NR SR

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 150, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

13.00 Rada Rozhlasu a televízie Slovenska

Bratislava, SRo, Mýtna 1

31. januára - streda

13.00 9. schôdza Národnej rady SR

Bratislava, NR SR, rokovacia sála, Námestie A. Dubčeka 1

31. januára - streda

14.00 TK Centra pre liečbu drogových závislostí

Téma: Suchý február

Informovať budú predseda sekcie medicíny závislostí SLS, riaditeľ Centra pre liečbu drogových závislostí Košice Boris Bodnár a riaditeľ CPLDZ Bratislava Ľubomír Okruhlica.

Bratislava, CPLDZ, Hraničná 2

1. februára - štvrtok

09.00 Online konferencia Coface Country Risk Conference

Téma: Výhľad ekonomík a vplyv hlavných politicko-ekonomických rizík na vývoj v tomto roku

registrácia na linku:

colloque-risque-pays-2024.com?utm_source=digitalmonde

1. februára - štvrtok

13.00 Otvorenie nových školských priestorov hotelovej akadémie

Liptovský Mikuláš, Československej brigády 1804

text

1. februára - štvrtok

19.00 Cena Nadácie Tatra banky za umenie 2023

28. ročník slávnostného odovzdávania ocenení súčasného slovenského umenia

Bratislava, SNG, Rázusovo nábregie 2

2. februára - piatok

Slávnostné otvorenie expozície Zaži gotiku

Košice, Východoslovenské múzeum, Námestie Maratónu mieru 2

2. februára - piatok

Otvorenie výstavy Z mamičkinej truhlice

Interaktívna výstava zo zbierky zberateľky krojov Anny Halajovej potrvá do 28. februára.

Zvolen, stará radnica, prízemie

2. februára - piatok

17.00 Zimné slávnosti Hornonitria - otvorenie

(2. februára - 17. marca)

Vernisáž slamienkarov: Slama premilá - úžitková a dekoratívna tvorba remeselníkov pracujúcich so slamou. Výstava potrvá do 17. marca.

Nitrianske Pravno, obecný úrad

2. februára - piatok

18.30 Galavečer - 80 rokov od prvej premiéry DJZ

Prešov, Divadlo Jonáša Záborského, Námestie legionárov 6

text

3. februára - sobota

08.00 Prechod Beskydsko-Javornickou lyžiarskou bežeckou magistrálou

Veľké Rovné, pri reštaurácii Melocík, okres Bytča

3. februára - sobota

09.00 ModelCon 2024 - modelárska súťaž

10.00 h - hodnotenie modelov

15.00 h – Vyhlásenie výsledkov

Trnava, Mestská športová hala

3. februára - sobota

10.00 Rančové fašiangy - Furmanské preteky so zábavou

Nemšová, miestna časť Ľuborča, Antonstalská dolina

3. februára - sobota

10.00 Preteky gazdovských koní

Súťažiteľ budú gazdovia s koňmi zapriahnutými do drevených saní v troch disciplínach:

- preteky v rýchlosti a vytrvalosti

- preteky v ovládaní koňa a zručnosti kočiša

- Štiavnický silák (nepovinná disciplína)

Liptovská Štiavnica, pri Lúčnom hríbe

3. februára - sobota

19.00 Premiéra inscenácie: Zmeškané rozhovory

Réžia Lucia Mihálová, Rastislav Ballek, David Jařab

Trnava, Divadlo Jána Palárika, štúdio, Zrkadlová sála

3. februára - sobota

20.00 Prešporský bál

Bratislava, Reduta

4. februára - nedeľa

11.00 Fašiangy na dedine

Program: fašiangové špeciality, výstava v areáli skanzenu Ľudové masky, výstava Ornament v multifunkčnom objekte, vystúpenie LH Potočiar a LH Kováčovci pri Stanici Skanzen

13.30 h - Fašiangový sprievod v maskách

14.00 h - Pochovávanie basy na pódiu pri Krčme z Korne

Vychylovka, Múzeum kysuckej dediny

4. februára - nedeľa

16.00 Folklórny koncert Živé návraty

Výročný koncert Poddukelského umeleckého ľudového súboru.

Prešov, Divadlo Jonáša Záborského, Námestie legionárov 6

4. februára - nedeľa

18.30 Humoristická šou GlostorsKe

Košice, Kulturpark, Kukučínova 2

lt dk

Autor: DK

Európou sa šíri jedno z NAJNÁKAZLIVEJŠÍCH ochorení: Podľa odborníka existuje JEDINÁ prevencia [🔗](#)

📅 26. 1. 2024, 17:43, Zdroj: [dnes24.sk](#) [🔗](#), Vydavateľ: internet.sk, a. s., Autor: Rastislav Búgel, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Pavol Jarčuška

Dosah: 55 952 GRP: 1,24 OTS: 0,01 AVE: 1171 EUR

Počet chorých sa medziročne zvýšil neuveriteľných 45-krát. Odborník upozorňuje, že zdravý životný štýl vás neochráni.

Zdroj: TASR/DPA

Ako uviedol portál spravy.rtv.s.sk, výskyt osýpok sa vlni v Európe zvýšil až 45-krát. Informovala o tom Svetová zdravotnícka organizácia (WHO).

Pre porovnanie, kým v roku 2022 sa osýpkami nakazilo necelých tisíc ľudí, vlni to už bolo takmer 43-tisíc.

Podľa WHO za to môže fakt, že počas koronavírusovej pandémie rodičia dali proti osýpkam zaočkovať oveľa menej detí.

Existuje jediná prevencia

Infektológ **Pavol Jarčuška** upozorňuje, že práve očkovanie je najzásadnejšou a prakticky jedinou prevenciou proti tomuto nepríjemnému ochoreniu. Aby chránilo populáciu, miera zaočkovanosti musí byť na úrovni 95 percent. „V mnohých krajinách Európskej únie aj regiónoch Slovenska klesla zaočkovanosť pod túto hranicu,“ povedal pre portál **Pavol Jarčuška**.

Vedeli ste o tom, že osýpky patria medzi najinfekčnejšie prenosné ochorenia? "Zo 100 ľudí, ktorí prídu s nimi do kontaktu, môže ochorieť 98 až 99, ak nie sú očkovaní. Šíria sa kvapôčkovou infekciou. Ochorenie sa veľmi často vyskytuje v detskom veku," prezradil infektológ.

Aké komplikácie prináša?

Časté komplikácie evidujú hlavne u detí do 15 mesiacov veku. Na Slovensku sa očkujú až po dosiahnutí tohto veku. Osýpky majú inkubačnú dobu 7 až 14 dní, pričom v dospelosti zvykne byť priebeh ochorenia ťažší.

"Medzi najčastejšie komplikácie patrí zápal pľúc, vyrážky a môže byť postihnutý aj nervový systém. Vo vyrážkach môže byť krvácanie a porucha zrážania krvi," prezradil **Pavol Jarčuška**, podľa ktorého majú osýpky aj jednu chronickú komplikáciu: "Je to subakútna sklerotizujúca panencefalitída. Ide o chronické, veľmi ťažké a prakticky neliečiteľné neurologické ochorenie."

Zdravý životný štýl vás neochráni

K dispozícii je iba liečba príznakov, no liek na samotnú liečbu osýpok, ktorý by vírus dokázal zablokovať, k dispozícii nemajú. Na liečbu sa používajú lieky proti horúčke a zabúdať netreba ani na dostatočnú hydratáciu.

Jarčuška upozorňuje, že množstvo ľudí sa mylne domnieva, že ich môže ochrániť zdravý životný štýl. "Pred ochoreniami, ktorými sa zo 100 ľudí nakazí 99, nás tento spôsob života ochrániť nemôže," dodal.

Ďalšie správy z domova i zo sveta nájdete aj na Dnes24, Facebooku a Instagrame.

Foto: ilustračné

Zdroj: Dnes24.sk

Autor: Rastislav Búgel

Chýbajú vakcíny [🔗](#)

📅 26. 1. 2024, 19:34, Relácia: **Televízne noviny**, Stanica: **Markíza**, Vydavateľ: **MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o.**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Kľúčové slová: **Pavol Jarčuška**

Dosah: **337 500 GRP**; **7,50 OTS**; **0,08 AVE**; **32296 EUR**

Patrik Švajda, moderátor:

Východom sa šíri žltáčka, no v novom ohnisku na Spiši chýbajú vakcíny.

Ivana Zuzelková, moderátorka:

Regionálni hygienici nariadili po prvých potvrdených prípadoch očkovanie všetkých detí z obce. Pediater pre nich už však nemá dávku.

Patrik Švajda, moderátor:

Podľa lekárníkov sa aktuálne ani nedajú objednať, čaká sa na ich dovoz.

Kristína Oravcová, redaktorka:

Detský pediater by deti aj očkoval, no už nemá čím. V Bystranoch sú zatiaľ 4 potvrdené prípady žltáčky typu A. A tak v novom lokálnom ohnisku potrebujú zaočkovať všetky deti od 2 do 15 rokov. A tých je dokopy 300 až 400. Zatiaľ však pediater Rahim stihol n okolo 22.

Rahim Amiri, detský pediater:

Takže čakáme, kým nám donesú tie očkovacie látky. Takže problém je v tom.

Dávid, obyvateľ Bystrian

Chceme predísť k chorobe. Musíme sa dohodnúť s pánom doktorom, že čo a ako, a keď nie sú očkovaní, tak ich dávam zaočkovať všetkých.

Kristína Oravcová, redaktorka:

Rodičia s deťmi za ním síce chodia, no na očkovanie budú musieť ešte počkať.

Miroslava Snopková, viceprezidentka Slovenskej lekárskej komory:

Momentálne vakcíny proti hepatitíde A nie sú dostupné, v obmedzenom množstve sú dostupné pre dospelú populáciu vo veku od 16, 17 alebo 18 rokov, podľa toho od ktorého výrobcu. Ale čo sa týka tých detských dávok, tak tie momentálne objednať sa vôbec nedajú.

Petra Lániková, hovorkyňa MZ SR:

Keďže počet pacientov s hepatitídou A na Slovensku pribúda najmä v posledných mesiacoch, ministerstvo zdravotníctva v spolupráci s držiteľom registrácie sa snaží zabezpečiť ďalšie dodávky vakcín nad plánované dovozy. V súčasnosti sú vakcíny Havrix junior v obmedzenom množstve v jednotlivých lekárňach na východnom Slovensku.

Kristína Oravcová, redaktorka:

Žltáčka sa šíri na východe už od leta, postupne sa objavujú nové ohniská. Mechanizmus funguje tak, že sa vakcíny distribuujú predovšetkým do lekární v lokalitách, kde prepukne ochorenie.

Ondrej Sukeľ, prezident Slovenskej lekárskej komory:

Takýto postup sa snaží uplatňovať vždy, keď je nejaké lokálne ohnisko, že primárne zásobia tie lekárne, logicky tie vakcíny musia byť dostupné v distribúcii. Pokiaľ aktuálne nie sú, tak to bude problém. Ale vždy ten držiteľ registrácie sa snaží čo najskôr zareagovať na to, aby vakcíny zabezpečené boli.

Kristína Oravcová, redaktorka:

Napríklad na Zemplíne s ňou bojovali v závere vlaňajška. Lekáreň v obci, kde bolo ohnisko, má ešte istú zásobu. Časť vakcín už použili a časť využijú v najbližšom období.

Ondrej Sukeľ, prezident Slovenskej lekárskej komory:

Momentálne sa nachádza ohnisko na Spiši, tak je viac než pravdepodobné, že dodávateľ v komunikácii s VÚC sa bude snažiť zabezpečiť čo najrýchlejšie zaočkovanie v tejto oblasti.

Pavol Jarčuška, infektológ:

Tí výrobcovia vakcín potrebujú dopredu vedieť, aké zvýšené množstvo vakcín pre jednotlivé štáty potrebujú vyrobiť, takže Slovensko reaguje pružne, ale predsa len tá výroba istý čas trvá.

Jozef Demeter, redaktor:

Ten výpadok ale tých vakcín nejakým spôsobom ovplyvní to, čo sa teraz tých v ohniskách deje, alebo zvládneme to?

Pavol Jarčuška, infektológ:

Tak určite je optimálnejšie, keď tie vakcíny sú k dispozícii okamžite, na druhej strane ja sa prihovám za to, aby sa očkovalo preventívne v týchto skupinách, ktoré sú rizikové. Čo je možné už dneska vykonať v predstihu. Čiže nie je potrebné čakať na epidémiu, pretože aj tá vakcína, kým začne účinkovať, tak istý čas trvá.

Pavol Jarčuška, infektológ:

Od nakazenia sa vírusom po prepuknutie ochorenia uplynie v priemere 15 až 60 dní. Preto infektológ odporúča očkovať preventívne aj tie skupiny, u ktorých sa ochorenie špinavých rúk teraz nevyskytuje. Ďalšia dodávka vakcín pre deti by mala prísť na Slovensko v priebehu najbližších 2 týždňov. No s určitosťou to zatiaľ nikto potvrdiť nevie. Regionálne štáby a Kristína Oravcová, televízia markíza.

STRÁCATE „IBA“ PAMÄŤ? [🔗](#)

📅 27. 1. 2024, Zdroj: **Zdravie**, Strán: [52](#), [53](#), [54](#), [55](#), [56](#), [57](#), [58](#), [59](#), [60](#), [61](#), Vydavateľ: **News and Media Holding a.s.**, Autor: **Dáša Balogová**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**
Dosah: 210 000 GRP; 4,67 OTS; 0,05 AVE; 73872 EUR

Rubrika: DEMENCIA

Demenciu Svetová zdravotnícka organizácia zaradila do prvej desiatky hlavných smrteľných chorôb. Môže sa vás týkať už po štyridsiatke, hoci o nej ešte ďalších 10 rokov nemusíte tušiť. Začiatkom tohto roka by mala byť v Európe schválená slovenská vakcína, ktorá lieči jej príčinu, nielen príznaky.

Strata kľúčov, telefónu či šperku je otrava. A nepríjemná. Predstavte si však, že pridete – a tentoraz nenávratne – o roky života. O spomienky na ne, o ľudí v nich, o emócie či dokonca skúsenosti spojené s nimi. Akoby ste omylom dali formátovať disk a dôležité dáta z neho zmiznú. Je to ako prísť o časť seba. Demencia sa však netýka len újmy na dlho uložených spomienkach. Strácate sa aj tu a teraz. Tak sa to vlastne začína. Už popletenosť, ako napríklad to neuvážené mazanie disku, môže byť prvým z veľmi nenápadných príznakov. Alebo iné situácie, ktoré zažil každý. Postavíte sa od stola s cieľom napiť sa a zrazu sa ocitnete v topánkach pri venčení psa. Alebo vám súrny mail ostane v schránke konceptov, tento týždeň už druhýkrát. Alebo čokoľvek, čo pripíšete len roztržitosti. Väčšinou to síce zanedbateľná roztržitosť aj je, no presne takto sa môže demencia začínať. Teda jej prvá fáza, ktorá nastáva aj 10 až 15 rokov pred tým, ako na toto ochorenie umriete.

TROJNÁSOBOK

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) demenciu len pomerne nedávno pridala do zoznamu 10 hlavných smrteľných ochorení spolu s rakovinou či infarktom myokardu. Demencia je dôsledok poškodenia mozgu, hlavne mozgovej kôry a neskôr aj ďalších mozgových štruktúr, teda neurodegeneratívneho ochorenia mozgu, alebo dôsledok škodlivých procesov – napríklad otravy organizmu, úra- zu hlavy – či poškodenia cievneho zásobenia mozgu. S rôznou formou demencie vo svete žije takmer 47 miliónov ľudí. Podľa odhadu WHO sa ich počet každých 20 rokov zdvojnásobí. A v roku 2050 ich môže byť až 131,5 milióna. Na Slovensku ne existujú presné štatistiky, ale odhaduje sa, že Alzheimerovou chorobou trpí takmer 60-tisíc pacientov. Podľa predpokladov v roku 2040 ich bude až trojnásobne viac.

UŽ PO ŠTYRIDSIATKE

Jedným z dôvodov neustáleho pribúdania pacientov je aj zvyšujúci sa vek populácie. Celú situáciu však navyše komplikuje pandémia ochorenia COVID-19. Ľudia po prekonaní tohto ochorenia môžu mať podľa prvých štúdií zvýšené riziko vzniku Alzheimerovej choroby. „Demencia je termín, ktorým označujeme súbor určitých príznakov. V praxi rozlišujeme rôzne typy demencií, sú však jedným z najčastejších ochorení mozgu v starobe. Najviac rozšíreným ochorením, ktoré vedie k rozvoju demencie, je Alzheimerova choroba. Ide o stav, ktorý sa prejavuje predovšetkým začínajúcim sa zhoršovaním pamäti,“ vysvetľuje Petra Brandoburová, psychologička z Centra MEMORY v Bratislave. Napriek tomu, že ochorenie obvykle postihuje starších ľudí, odborníci zároveň upozorňujú, že ako včasný typ sa môže objaviť už po štyridsiatke. Že sa mladých netýka, je jedna z obľúbených dezinterpretácií, ktoré často znemožnia skorý zásah.

MNOHO MÝTOV

„Napriek tomu, že ide o pomerne rozšírené ochorenie, s fungovaním nášho mozgu sa stále spája veľa mýtov, ktoré sa snažíme uviesť na pravú mieru,“ hovorí Mária Čunderlíková, riaditeľka odborných činností v centre. „Nie je pravda, že zabúdanie je vo vyššom veku normálne. Veľa seniorov je aktívnych a má bystrú myseľ. Dôvodom je nielen genetika, ale aj zdravý životný štýl, primeraná fyzická a mentálna aktivita, zdravá vyvážená strava a dostatok sociálnych kontaktov, ktoré pomáhajú udržiavať mozog v dobrej kondícii,“ dodáva odborníčka z praxe. Problém podľa nej je, že už aj zjavné príznaky človek často bagatelizuje. „Mnohí pacienti si na začiatku ochorenia problémy nepripúšťajú alebo trpia pocitmi hanby. Veľké množstvo z nich nie je vôbec alebo je nesprávne diagnostikovaných. Preto je veľmi dôležité, aby ľudia poznali prvé prejavy demencií a išli so svojím podozrením k lekárovi,“ zdôrazňuje Michal Minár z Neurologickej ambulancie pre extrapyramídové ochorenia Univerzitnej nemocnice Bratislava.

KEDY SPOZORNIEŤ?

Ktoré to teda sú? Demencia sa do života seniorov začne vkrádať zvyčajne nenápadne. Aj bez rôznych ochorení ľuďom po šesťdesiatom roku života prestáva pamäť slúžiť tak dobre ako predtým. Občasné zabúdanie je, samozrejme, úplne prirodzené, ale rozhodne treba zbystriť, ak sa výpadky krátkodobej pamäti opakujú. Teda ak pričasto zabúdate, kde ste čo dali, v akom poradí sa vykonáva nejaká činnosť alebo máte problémy s pozornosťou, s rečou, s orientáciou v čase a v priestore či s motorikou. Ďalším sprievodným javom rozvíjajúcej sa demencie sú zmeny nálady – depresia, úzkostlivosť, niekedy halucinácie alebo bludy. Niektoré sú spôsobené zmenami v mozgu, niektoré vyplývajú z toho, že si človek uvedomuje, že s ním niečo nie je v poriadku. „Preventívnym krokom je vyšetrenie pamäti, pozornosti, reči, myslenia a iných schopností. Využívajú sa na to krátke orientačné testy, ktoré odporúčame ľuďom medzi 45. a 50. rokom života. Je to dôležitý krok, aby sme v neskoršom veku dokázali eliminovať chorobné starnutie,“ radí Mária Čunderlíková. Tento test môžete podstúpiť u všeobecného lekára, psychológa, liečebného psychológa alebo neurológa.

Príznaky:

zhoršenie krátkodobej pamäti zabúdanie bežných slov, užiť liek, nakúpiť zmätkov v dátumoch výbušnosť, krik nepokoj, dezorientácia obviňovanie blízkych, že kradnú veci poruchy spánku problémy naučiť sa niečo nové, napríklad ovládať telefón, mikrovlnku neschopnosť plánovať, rozhodovať sa

1. štádium: 2 až 3 roky

problémy s krátkodobou pamäťou dlhodobá nie je poškodená depresia z opakovaného zlyhávania

2. štádium: 6 až 10 rokov

problémy so sebaobsluhou, s varením, obliekaním, osobnou hygienou problémy pomenovať bežné predmety, ako sú zubná kefka, pero, maslo častejšie zabúdenie, strácanie sa neschopnosť rozumieť obsahu poruchy reči a vyjadrovania sa zabúdanie mien detí bludy, halucinácie inkontinencia

3. štádium: 1 až 3 roky

apatia, spavosť bezcieľnosť konania

Nie normálne starnutie

Keď pacienti prichádzajú k lekárovi s prvými symptómami, sú už niektoré štruktúry mozgu výrazne poškodené, vraví o demencii Norbert Žilka, riaditeľ Neuroimunologického ústavu Slovenskej akadémie vied a spoluautor prvej vakcíny proti nej.

Váš ústav je súčasťou tímu, ktorý vyvinul vakcínu proti Alzheimerovej chorobe. Na akom princípe funguje?

Náš Neuroimunologický ústav SAV mal možnosť participovať na predklinickom výskume vakcíny AADvac1 proti proteínu tau, ktorá má potenciál zastaviť progresiu Alzheimerovej choroby. Vakcína stimuluje imunitnú odpoveď, ktorá vedie k produkcii špecifických protilátok rozpoznávajúcich patologické formy proteínu tau v mozgu pacientov s Alzheimerovou chorobou. Protilátky dokážu rozlišovať medzi zdravými a chorými formami proteínu tau, preto je vakcína veľmi bezpečná. Samotnému vývoju prvej vakcíny sa venuje biotechnologická firma AXON Neuroscience.

V akom štádiu je výskum?

Vakcína má za sebou dve fázy klinického skúšania. Ukázali sme, že je bezpečná a stimuluje produkciu veľkého množstva protilátok, dokáže zastaviť neurodegeneráciu a zápalové procesy v mozgu. Zároveň sme zaznamenali spomalenie zhoršovania kognitívnych funkcií. Výsledky sme publikovali v elektronickej forme časopisu Lancet a zároveň sme ich prezentovali na prestížnej konferencii CTAD 2023 v americkom Bostone, kde bola naša prednáška vybraná medzi najzaujímavejšie novinky v oblasti klinického skúšania nových liekov. Momentálne pracujeme na tom, aby sme sa posunuli do ďalšej fázy klinického vývoja, ktorá už môže garantovať priebežné schválenie regulačnými orgánmi v Spojených štátoch aj v Európe.

Kedy bude schválená a bude sa môcť začať používať?

Našou ambíciou je získať predbežné schválenie do štyroch až piatich rokov, ale rozhodujúce slovo majú vždy regulačné orgány.

Bude určená pre pacientov alebo aj ľudí s rizikovými faktormi ešte bez ochorenia?

Vakcína je určená pre všetkých pacientov, ktorí spĺňajú biologické kritériá Alzheimerovej choroby, to znamená, že sú pozitívni na špecifické biomarkery – amyloid, proteín tau. V prípade, že potvrdíme terapeutickú účinnosť, chceme sa sústrediť aj na prevenciu.

Aké sú príčiny vzniku demencie a Alzheimerovej choroby? Zaväži skôr spôsob života alebo existuje genetická predispozícia?

Demencia je pestré ochorenie, ktoré má rozmanité príznaky a príčiny. Alzheimerova choroba je len jedna z mnohých foriem demencie. Je najznámejšia, pretože je najčastejšou príčinou, postihuje približne 60 percent pacientov s demenciou. Len 5 percent prípadov je viazaných na mutácie na troch známych génoch, ostatné formy Alzheimerovej choroby sú sporadické, ale tiež môžu byť spôsobené kombináciou rizikových variantov niektorých génov. Niektoré z nich poznáme – ApoE4, iné čakajú na svoje objavenie.

Dá sa včas odhaliť, že budem trpieť demenciou alebo že už u mňa skryto prebieha?

Demencie vznikajú 15 až 20 rokov pred objavením sa prvých príznakov. Takže ochorenie z väčšej časti prebieha nenápadne bez viditeľných klinických príznakov. V okamihu, keď pacienti prichádzajú k lekárovi s prvými symptómami, sú už niektoré štruktúry mozgu výrazne poškodené. Mozog dokáže dlhodobo ukrývať svoje problémy, a preto sa snažíme osvetou presvedčiť rodinných príslušníkov, aby neotáľali a navštívili lekára so svojím príbuzným, ktorý začína mať problémy s pamäťou, rečou alebo orientáciou v čase a priestore. Demencia nepredstavuje prirodzenú formu starnutia, je to ochorenie, ktorému musíme venovať dostatočnú pozornosť.

V niektorých štúdiách sa zistil napríklad súvis neskoršej demencie s častými zápchami, paradontózou, so spánkovým apnoe. Jedna z nich naznačuje, že ľudia očkovaní proti vírusu herpes zoster majú nižšiu pravdepodobnosť vzniku Alzheimerovej choroby. Spája sa zvýšené riziko demencie aj s ochoreniami, ktoré napohľad nesúvisia?

S informáciami, ktoré často sprevádza nálepka – vedecky overené, je potrebné pracovať opatrne. Mnohé vedecké články majú experimentálnu povahu a často sú vzdialené tomu, čo sa v skutočnosti odohráva v mozgu pacienta s Alzheimerovou chorobou. A to aj napriek tomu, že majú výborné marketingové krytie. Vo všeobecnosti platí, že za ochorením stojí imunitný systém, ktorý sa nedokáže vyrovnáť s neurodegeneračnými procesmi, ktoré počas starnutia vznikajú v mozgu. Mozgová imunita dokáže zmierniť postup neurodegeneratívnych zmien alebo ho môže výrazne urýchliť. Rôzne zápalové procesy a infekcie môžu modulovať imunitný systém, ale o výsledku napokon rozhoduje naša genetika a niektoré benefity, ktoré nám prinášajú naše mamy, teda prirodzený pôrod, dojčenie, ale aj okolité prostredie a naše mentálne nastavenie. Mozgové procesy významne ovplyvňuje aj zdravie nášho čreva. Filozofia, ktorá sprevádza západnú spoločnosť, že tráviaci trakt je odpadová rúra, sa ukázala ako nesprávna.

Mám riziko demencie aspoň do istej miery vo vlastných rukách? Dá sa jej predísť konkrétnymi opatreniami?

Existujú rizikové a protektívne faktory. Medzi rizikové patrí prakticky všetko, čo súvisí s nezdravým životným štýlom – obezita, vysoký krvný tlak, diabetes, sedavý spôsob života, pasívny prístup k životu, depresia a mnohé ďalšie nástrahy. Naopak, radostný, aktívny a zdravý spôsob života poskytujú mozgu podporu a ochranu. Mentálna pohoda a zdravá diéta tvoria silný tandem, ktorý spolu s našou genetikou dokážu namiešať dokonalý elixír večnej mladosti našej mysle.

Ako by mala taká diéta vyzerať?

Je paradoxom doby, že mnohí veľmi vzdelaní ľudia považujú zdravé stravovanie za šibalstvá módnych trendov. Napriek tomu, že veda jednoznačne preukázala, z čoho by mala naša strava pozostávať – dostatok vlákniny, ovocie, zelenina, celozrnné výrobky, orechy, ryby a podobne. Slovenská gastronómia je príkladom ignorovania vedeckých poznatkov. Obsahuje vysoký obsah živočíšnych tukov s dominantným postavením mliečnych a mäsových pokrmov. Veľmi dôležitú úlohu zohrávajú aj športové aktivity, pri ktorých sa uvoľňuje veľké množstvo podporných faktorov.

Spomeňte si

... že štyri veci, ktoré pomôžu pamäť udržať v kondícii, sú pohyb, zdravé tuky, antioxidanty a vláknina.

Pamäť je zložitá miesto, úzko prepojené s fungovaním mozgu. Zohráva kľúčovú úlohu pri formovaní našich skúseností, učenia a celkovej pohody. Na to, aby fungovala správne, potrebuje stále pozornosť. Stačí málo – napríklad zabudnete poriadne spať alebo piť – a začne vám „vynechávať“. Je teda mimoriadne citlivá na životosprávu. „Pre správne fungovanie mozgu je veľmi dôležité pravidelne ho zaťažovať, trénovať, ale na druhej strane nepreťažovať. Tréning pamäti nám pomáha vytvárať nové spojenia medzi neurónmi,“ hovorí neurológ Michal Minár. Aj bez toho, aby ste dostali Alzheimerovu chorobu, sa vám vekom môže pamäť horšiť viac, ako by bolo nutné. Prvé, čo pre dobro pamäti môžete urobiť, je vzdať sa zlovykov a chodiť na preventívne prehliadky, ktoré by mohli odhaliť iné civilizačné ochorenia, ktoré mozgu rovnako neprosievajú – srdcovo-cievne, metabolické či cukrovku.

POZOR NA ŠPINU

Vzdať sa zlovykov však nemusí stačiť. Nie všetky škodlivé vplyvy totiž môžete ovplyvniť. Podľa nového výskumu Michiganskej univerzity môže približne 188-tisíc nových prípadov demencie ročne súvisieť so znečistením prostredia. Tento faktor vrátane vystavenia sa znečisteniu z poľnohospodárstva, dopravy, zo spaľovania uhlia a z lesných požiarov môže riziko demencie dvíhať až o osem percent. Je však na vás, ako túto nie vždy odstrániteľnú hrozbu zmierniť. „V súčasnosti máme dostupné dôkazy o krokoch, ktoré vedú k významnému zníženiu rizika vzniku a rozvoja demencií. Patria k nim najmä roky nášho formálneho vzdelávania a učenia sa vrátane kognitívneho tréningu, pravidelná fyzická aktivita, konzumácia stredomorskej stravy, ďalej nefajčenie, mierna konzumácia alkoholu a pravidelná sociálna aktivita,“ hovorí neurologička Zuzana Katreniaková z Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

FAREBNE

Ak ste ešte o stredomorskej strave nepočuli, stačí, ak si zapamätáte kombináciu zdravých tukov, antioxidantov a vlákniny. To znamená, že pravidelne, ale ideálne každé dny, by na váš stôl mali smerovať masné ryby ako losos, pstruh a sardinky, tiež tekvicové semenka, orechy či avokádo. Z antioxidantov zas čučoriedky, brokolica, tmavá čokoláda, pomaranče, tekvica, kurkumín, rajčiny a zelený čaj. Celozrnné obilniny poskytujú mozgu stabilný prísun energie a obsahujú dôležité živiny, ako napríklad vitamín E, ktorý sa spája s nižším rizikom zhoršenia kognitívnych funkcií. Rôzne farebné druhy ovocia a zeleniny poskytujú základné vitamíny, minerály a antioxidanty, ktoré podporujú celkové zdravie mozgu.

150 MINÚT

Výskumy naznačujú, že až 40 percentám prípadov demencie možno predchádzať alebo ich spomaliť zdravým životným štýlom. Informáciu o tom, že zdravý životný štýl môže demenciu výrazne ovplyvniť, priniesol vedecký časopis Lancet na základe štúdií, ktoré sa vykonávali posledné desaťročia. Metaanalýza 11 z nich spred troch rokov ukázala, že pravidelný silový tréning i jeho kombinácia s vytrvalostným viedli k zlepšeniu kognitívnych schopností. Významnejšie však boli len pri čisto vytrvalostnom tréningu. A ktoré konkrétne aktivity vyšli zo štúdií najlepšie? Ide najmä o beh, bicyklovanie, plávanie, severskú chôdzu, turistiku či bežkovanie. Týždenne by ste si mali nájsť čas na minimálne 150 minút.

PaedDr. MÁRIA ČUNDERLÍKOVÁ liečebná pedagogička doc. MUDr. MICHAL MINÁR, PhD. neurológ doc. MVDr. NORBERT ŽILKA, DrSc. výskumník → Opäť ste doma zabudli telefón alebo kľúče? Neváhajte zájsť na vyšetrenie pamäti aj pred štyridsiatkou.

Slovníček

amyloid

– bielkovinová usadenina

biomarker

– merateľná zmena v tele

demencia

– súbor príznakov neurodegeneratívneho ochorenia

kognitívne

– poznávacie, týkajúce sa myslenia

neurodegeneratívne

– poškodzujúce mozog

neuróny

– nervové bunky

proteín tau

– bielkovina podieľajúca sa na vzniku Alzheimerovej choroby

→ Príčiny demencie dodnes nie sú úplne objasnené, niektoré štúdie však považujú vysoký krvný tlak, diabetes a zvýšenú hladinu cholesterolu za rizikové faktory. Existuje zhoda vedcov, že genetické sklony možno pozitívne ovplyvniť zdravou životosprávu.

Alzheimerova choroba

Ide o najčastejší typ demencie. Označuje progresívne degeneratívne ochorenie, pri ktorom dochádza k hromadeniu chorých bielkovín v mozgu. Dôsledkom ochorenia je úbytok neurónov, zmena štruktúry mozgu a celková atrofia mozgu.

Neuróny nemôžu vzájomne komunikovať a vykonávať svoju funkciu – prenos informácií. Ochorenie sa postupom času zhoršuje, slabne pamäť, negatívne ovplyvňuje správanie a komunikačné schopnosti človeka. Zvyčajne sa začína zúbenosťou a končí úplnou odkázanosťou na druhých. Alzheimerova choroba je smrteľným ochorením. Môže postupovať rýchlejšie a vtedy trvá približne tri až štyri roky, u starších ľudí až 15 rokov – obvykle má pozvoľný priebeh, ale neustále sa zhoršuje. Spôsoby, ako ochorenie vyliečiť alebo zastaviť, sa stále ešte len skúmajú. doc. MVDr. NORBERT ŽILKA, DrSc. výskumník → Vakcína proti Alzheimerovej chorobe by mohla byť dostupná do piatich rokov.

Ako sa alzheimer lieči?

Ako vraví docent Žilka, v súčasnosti môžu pacienti užívať lieky, ktoré zmierňujú príznaky ochorenia – to je symptomatická terapia. „Po čase však strácajú svoju účinnosť, keďže nie sú schopné zastaviť neurodegeneračné procesy v mozgu. Aj preto v súčasnom vývoji nových liekov dominuje imunoterapia – protilátky alebo vakcíny, ktorá dokáže odstrániť z mozgu toxické amyloidové povlaky. Terapia však nedokáže ochorenie zastaviť. Prvý liek lecanemab bol schválený americkou Správou pre potraviny a lieky v roku 2023. Očakáva sa, že v Európe by mohol byť schválený na začiatku tohto roka. O jeho úspechu na európskom trhu napokon rozhodne cenová politika, keďže liek je pomerne drahý a podáva sa vnútrožilovo. Vo vývoji je aj génová terapia a lieky zamerané na modulovanie imunitného systému. Na prvé výsledky ukazujúce účinok terapie si však ešte budeme musieť počkať.“ Lecanemab je druhým schváleným liekom,

ktorý rieši príčinu ochorenia, upozorňuje výskumník. „Prvým liekom bol aducanumab, avšak jeho použitie v klinickej praxi má svoje limity, keďže je ešte raz potrebné preveriť účinnosť lieku. V záverečnom klinickom skúšaní neboli výsledky účinnosti jednoznačné. Z toho pohľadu vnímame lecanumab ako prvý úspešný liek, ktorý budú môcť pacienti, ktorí spĺňajú kritériá, využívať na spomalenie Alzheimerovej choroby.“

Slovenská gastronómia je príkladom ignorovania vedeckých poznatkov.

← Udržiavanie sociálnych kontaktov je jedným z hlavných pilierov v prevencii demencie. Pomôže aj všimnúť si prípadné prvé príznaky. ↓ Zdravé tuky, vláknina a antioxidanty dokážu výrazne spomaliť starnutie mozgu. „Športová aktivita musí byť dostatočne fyzicky náročná, aby došlo k očakávanému efektu. A tak platí, že čiastočne dokážeme rozhodnúť o dlhodobom zdraví nášho mozgu. Ale stojí to veľa námahy, potu a odriekania,“ vraví docent Norbert Žilka.

Typy pamäti:

Senzorická pamäť: uchováva zmyslové informácie, ktoré nám umožňujú vnímať svet okolo nás. Krátkodobá pamäť (STM): V tejto oblasti sa dočasne ukladajú informácie a manipuluje sa s nimi, čo uľahčuje úlohy, ako je riešenie problémov. Dlhodobá pamäť (LTM): Informácie, ktoré boli precvičené a prenesené z krátkodobej pamäti, sa dostávajú do dlhodobej pamäti, kde sa uložia na dlhší čas. Explicitná (deklaratívna) pamäť: Zahŕňa vedomé vybavovanie si a zahŕňa epizodickú pamäť (osobné skúsenosti) a sémantickú pamäť (fakty a pojmy). Implicitná (nedeklaratívna) pamäť: Nevedomé spomínanie, ktoré zahŕňa procedurálnu pamäť (zručnosti a návyky) a „priming“ (podvedomý vplyv predchádzajúcich skúseností).

→ Zabudnutý PIN? Úplná klasika! Nárazový stres a napätie dokázateľne zhoršujú pamäťové funkcie.

Ako zlepšiť pamäť?

Fyzické cvičenie: Pravidelná fyzická aktivita podporuje prietok krvi do mozgu, stimuluje rast nových neurónov a zlepšuje kognitívne funkcie. Zdravá strava: Potraviny bohaté na živiny, ako ovocie, zelenina, celozrnné výrobky a omega-3 mastné kyseliny, podporujú zdravie mozgu. Antioxidanty v ovocí a zelenine chránia pred oxidačným stresom. Dostatočný spánok: Kvalitný spánok je kľúčový pre upevňovanie pamäti a celkovú kognitívnu výkonnosť. Mentálna stimulácia: Zapojte sa do aktivít, ktoré sú pre váš mozog výzvou, ako sú hádanky, hry alebo učenie sa nových zručností. Nepretržitá mentálna stimulácia pomáha budovať a udržiavať nervové spojenia. Sociálne väzby: Pravidelné sociálne kontakty prispievajú ku kognitívnej pohode a môžu znížiť riziko zhoršenia kognitívnych funkcií. Zvládanie stresu: Chronický stres môže mať negatívny vplyv na pamäť a kognitívne funkcie. Praktizujte techniky znižovania stresu, ako meditácia alebo hlboké dýchanie. Hydratácia: Pre optimálnu funkciu mozgu je nevyhnutné udržiavať dostatočnú hydratáciu. Obmedzený príjem cukru: Vysoká konzumácia cukru sa spája s poklesom kognitívnych funkcií, zvolte diétu s nízkym obsahom cukru.

Zdroj: Medical News Today

↓ Vajíčka sú bohaté na cholín, ktorý je prekursorom acetylcholínu, neurotransmitera dôležitého pre reguláciu nálady a pamäti. Okrem toho má dostatok vitamínu D. Jeho deficit sa spája s poklesom kognitívnych funkcií, preto dbajte na dostatočné vystavenie sa slnečnému žiareniu alebo v prípade potreby užívajte doplnky stravy. → Grécky jogurt je bohatý na probiotiká a bielkoviny a podporuje zdravie čriev, ktoré sa čoraz viac spája s funkciou mozgu. ↓ Najneskôr po štyridsiatke sa začnite pripravovať na spokojné starnutie. Je to investícia do 30 až 50 nasledujúcich rokov života.

Sedem položiek

Pracovná, senzorická a krátkodobá pamäť majú menšiu kapacitu. Je to preto, že tieto typy spomienok trvajú len krátko. Pri krátkodobej pamäti zvyčajne existuje určitý limit, koľko informácií si človek môže uchovať – zvyčajne asi sedem položiek. Mozog nie je počítač a spomienky nezaberajú fyzický priestor. Teoreticky neexistuje žiadny konkrétny limit kapacity dlhodobej pamäti. Bez pamäti by sme, samozrejme, neprežili. Okrem učenia, rozhodovania, priestorovej orientácie hrá významnú rolu aj pri vytváraní vzťahov.

Autor: TEXT Dáša Balogová FOTO Shutterstock

Víkend na Vlně [↗](#)

📅 27. 1. 2024, 7:00, Relácia: **Víkend na Vlně**, Stanica: **Rádio Vlna**, Vydavateľ: **FUN MEDIA, s.r.o.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

[strojový prepis] ...Na spoločnom výskume sa podieľal ústav chemických vied Prírodovedeckej fakulty **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, strojnícka fakulta, technické univerzity v Košiciach a spomínaná slovenská firma. No vymysleli batériu, ktorá je oveľa ekologickejšia ako klasické litiové baterky a vďaka svojej veľkosti do k...

Siedma najvyššia nemocnica Európy má už „svoj vek“

📅 27. 1. 2024, 11:21, Zdroj: kosice.standard.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 71 907 GRP: 1,60 OTS: 0,02 AVE: 1284 EUR

27.1. o 09:17

Košice – Nová nemocnica oslavuje. Už je to 43 rokov, čo ju 26. januára 1981 slávnostne uviedli do prevádzky na Triede SNP.

Nápad, aby na území mesta Košice vznikla fakultná nemocnica, prišiel začiatkom 60. rokov minulého storočia, keď sa začala výstavba moderného sídliska známeho ako Terasa, kde sa rátalo s desaťtisícami nových obyvateľov.

Nemocnica sa mala stať súčasťou väčšieho medicínskeho komplexu vrátane dvoch polikliník, lekárskej fakulty či vedeckých ústavov. Nápad postaviť takýto komplex išiel ruka v ruke spolu so vznikom košickej lekárskej fakulty v roku 1958. S výstavbou tohto komplexu sa začalo v januári 1967. Išlo o prelomovú výstavbu, novú Fakultnú nemocnicu a Lekársku fakultu **UPJŠ** v Košiciach, ktorú projektovali a stavali tak, aby moderná nemocničná prevádzka, vedeckovýskumná a pedagogická činnosť vyhovovali desiatky rokov.

Z regiónu Váženie, zemetrasenie na Haiti, výbuchy v Afganistane či vojenské misie v Afrike. To všetko okúsil rodák z Košíc

Nemocničný komplex bol vybudovaný v takzvanom funkcionalistickom štýle, nazývanom aj socialistický realizmus. Lôžkovú časť nemocnice – monoblok – začali prví pacienti využívať koncom januára 1981. Poliklinika v tom čase fungovala už sedem rokov.

Jej prvé oddelenia boli interné, chirurgické, detské, gynekologické, ORL, kožné, ortopedické, neurologické a urologické, s celkovým počtom lôžok 1 071. Štátne médiá v tom období uvádzali, že stavebné práce stáli 450 miliónov korún, čo je v prepočte takmer 15 miliónov eur. Stavebné práce realizoval štátny podnik Hutné stavby Košice.

Komentáre Naozaj za všetko môžu rodičia (škola, polícia, susedia, širšia rodina)?

Lôžkový monoblok na Triede SNP s výškou 83 metrov je 37. najvyššia nemocnica sveta a 7. najvyššia v Európe. Je postavený v tvare písmena H a má 20 podlaží vrátane dvoch podnoží v suteréne. Vysoká budova je chodbami prepojená s nižšou poliklinickou časťou a s lekárskou fakultou, spolu tvoria kompaktný celok. O jej dokončenie sa zaslúžil chirurg Emil Matejček ako vtedajší minister zdravotníctva.

Bývalá FNŠP je dnes súčasťou nemocničného komplexu Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice (UNLP).

Budúca nová nemocnica vo výstavbe. Foto: unlp.sk Pásku prestrihol prvý tajomník ÚV KSS Jozef Lenárt. Foto: unlp.sk

(unlp.sk, jar)

Doplnený prehľad udalostí na pondelok 29. januára [📅](#)

📅 28. 1. 2024, 16:52, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Vedúci vydania:

predpoludním: M. Ďuricová

popoludní: I. Matejička

Službukonajúci technik: 0905/505 721

E - mail: domred@tasr.sk, tel.: 59 21 04 58

dispecing@tasr.sk, tel.: 0905 282 190

09.00 TK Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo

Téma: Čo si myslia doktorandi o kvalite vzdelávania? Jeden z najväčších prieskumov doktorandov na Slovensku je tu.

- Ako doktorandi vnímajú kvalitu vzdelávania
- Ako často sa im venujú školitelia
- Či doktorandi publikujú výsledky vlastnej vedeckej práce
- A či získavajú dostatočnú skúsenosť v zahraničí
- Čo by chceli na doktorandskom štúdiu zlepšiť...

Bratislava, SAAVŠ, 5. poschodie, Námestie slobody č. 11

text, zvuk

09.00 TK kardiocentra Agel Košice - Šaca

Téma: Starostlivosť o pacientov so srdcovo-cievnyimi ochoreniami, mortalita na srdcovo-cievne ochorenia, rozmiestnenie srdcovo-cievnych ústavov na Slovensku, reakcia na spochybňovanie zaradenia Kardiocentra do štvrtej úrovne v rámci OSN.

Súčasťou TK bude aj live prenos z robotickej operácie srdca.

Košice, Nemocnica Agel, Poslucháreň MUDr. Charváta

text, zvuk

09.00 Otvorenie výstavy ktorá predstavuje laureátov Sacharovovej ceny, ktorú udeľuje Európsky parlament.

Výstava potrvá do 23. februára.

Súčasťou programu bude debata s poslankyňou EP Miriam Lexmann, bývalým dekanom Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity Rudolfom Dupkalom a Kristínou Bosákovou z Katedry filozofie **UPJŠ**.

Prešov, Úrad PSK, vstupný vestibul, Námestie mieru 2

text

10.00 TK na tému Výsledky 3. ročníka Indexu investičnej gramotnosti

Bratislava, HotSpot, The Spot, 6. poschodie, Bottova 2

11.00 Prezentácia a TK spoločnosti ESCO Slovensko

Téma: Spusteného zmodernizovaného energetického systému v Psychiatrickej nemocnici Phillipa Pinela.

Pezinok, sídlo nemocnice, Malacká cesta 63

text

13.00 Zastupiteľstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja

Trenčín, Úrad TSK, K dolnej stanici č. 20

text

14.00 Otvorenie prvej mobilnej záchranej zdravotnej služby na Slovensku

Komjatice, Fučíkova č. 12

text

17.30 Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu

- slávnostné otvorenie fotografickej výstavy Svedectvá preživších spojená s recepciou

Sereď, Múzeum holokaustu, Kasárenská č. 1005

text

Správy ekonomického charakteru vydá ekonomická redakcia TASR.

Informácie o očakávaných udalostiach nájdete aj v aplikácii TASR Kalendárium na adrese kalendarium.tasr.sk

lt

Autor: LT

Why don't Slovak universities rank among the best? In part, they lack a high profile [🔗](#)

📅 29. 1. 2024, Zdroj: [The Slovak Spectator](#), Strany: 14, 15, 16, Vydavateľ: [Petit Press, a.s.](#), Autor: [Marta Ďurianová](#), Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Rektorát UPJŠ**, Kľúčové slová: **Daniel Pella**

Dosah: 5 000 GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 12599 EUR

SLOVAK UNIVERSITIES IN GLOBAL UNIVERSITY RANKINGS

Occasionally, Slovak universities appear among the top 1000 in world rankings – but they have never reached the first 500. It is difficult for smaller universities, like the ones in Slovakia, to fulfil the criteria needed to reach the leading spots.

However, the truth is also that some universities of similar size in neighbouring countries manage to place higher than Slovak ones. Out of Slovakia's universities, Comenius University has tended to achieve the best positions in world rankings.

AMERICAN AND BRITISH

There are many university rankings in the world. Among the most renowned, the Education Ministry lists the Academic Ranking of World Universities (ARWU or Shanghai Ranking), the Times Higher Education (Times) World University Rankings, the Quacquarelli Symonds (QS) World University Rankings and the SCImago Institutions Rankings.

First places in these rankings are typically filled by American and British universities, like Harvard University, the Massachusetts Institute of Technology (MIT), Stanford University, and the Universities of Oxford and Cambridge. The Education Policy Institute evaluates an average position for the best Slovak university in the ARWU, QS and Times rankings on a yearly basis. It placed 784th in 2022. In 2015 and 2021 it ranked between the 651st and 835th spots.

"The position in the rankings reflects quality defined by the specific ranking. It is always important to look at the methodology, so we know the given rating measures. For example, QS and Times put an emphasis on the school's reputation, or how well known it is," Renata Hall, an expert on university education, told the Sme daily.

SPECIFIC CRITERIA

The Education Ministry explains that placement in the rating does not automatically reflect the worse or better quality of a given school, as some rankings have a very specific evaluation process. "There are many factors to consider. Some of the criteria are difficult to compete with compared to large and financially stable universities," said the Education Ministry. "Some include numbers of Nobel prize winners, overall numbers of students and graduates, foreign students and so on. At the same time it's true that some rankings include universities similar in size to the ones in Slovakia." In the meantime, an increasing number of Slovak universities are managing to place in the rankings. This means that they have at least met the requirements for inclusion, in spite of placing in lower positions, the ministry said.

"It's also not necessary to perceive rating placement as a 'dogma'. Universities should not focus on fulfilling specific criteria now. Placement in the ranking should be a consequence of the increasing quality of the university education system, or individual schools in Slovakia," said the ministry.

PHYSICS AND MEDICINE

Only a few Slovak universities appear in the top 1000 universities, none in the top 500, the Institute of Strategy and Analysis (ISA) points out. For example, in the Times ranking of 2022, none out of seven evaluated Slovak universities appeared in the top 1000. Compared to this, two Polish universities were successful, four in the Czech Republic, five in Hungary – and all of these but one appeared in the top 500. Seven out of 12 Austrian universities placed among the first 500, and four more appeared in the top 1000. The position of the top-rated Comenius University is mainly elevated by subjects like physics and medicine. In the field of study ratings, the Technical University in Zvolen and the Slovak University of Agriculture in Nitra also appear. However, it is not enough to surpass other V4 countries. Similarly, in the QS ranking, the Slovak University of Technology (STU) in Bratislava showed up in mechanical engineering, but did not surpass other countries.

RESEARCH AND REPUTATION

As the ISA points out, Slovak universities mainly fall behind in publication activity, as well as research results, quality of teaching, and international collaboration. In terms of collaboration with the business sector, they have comparable results. The low rating of research quality and teaching does not contribute to the better reputation of a school, which is an important factor in some ratings.

"Generally, the increased frequency of publications in prestigious (indexed) journals could help achieve a higher ranking, in some cases a merger of universities [can help]," said the Education Ministry.

HOW TO COMPARE UNIVERSITIES

Slovak universities do not have a domestic ranking system. If future students want to compare information about teaching quality at specific universities in Slovakia, they must rely on the analysis results and research of various Slovak institutions.

For example, in 2021 the Slovak Accreditation Agency for Higher Education conducted a research exercise called Academic Quarter Hour, where students expressed their feelings about the university. As Renata Hall says, thanks to the research, future students can look at how they handle helping first-years to adapt, how they help students transition to the job market, and how students feel about teachers and their methods. Students find out if the schools offer support services in the case of disadvantages, or to what extent the school is international, or supports the mobility of students and teachers. Similar research will be performed again in 2024. In the first quarter of 2024 the Education Ministry is also preparing pilot research into employer satisfaction with graduates from specific schools and fields of study. Some of the data should be made public at the end of the year.

"In brief I would say that it's not important to decide according to one figure, but to assemble a more plastic picture based on different sources of information. By this approach future students can prepare a bit for their studies, where they will be required to use this method," said Hall.

The most wellknown world university rankings

Academic Ranking of World Universities ARWU (Shanghai Ranking)

Published by Shanghai Jiao Tong University in China.

Most important criteria: quality of education (10%), quality of teaching staff (40%), school's influence in the field of research (40%), performance per head (10%).

QS World University Rankings

British ranking published by the company Quacquarelli Symonds.

Most important criteria: academic reputation (40%), reputation among employers (10%), ratio of students to teachers (20%), citations per employee (20%), ratio of foreign to all teachers (5%), ratio of foreign to all students (5%).

Times Higher Education World University Rankings

Most important criteria: quality of teaching (30%), research (30%), citations – impact in research (30%), international dimension (7.5%), income from companies (2.5%).

SCImago Institutions Rankings

This ranking evaluates not only universities but also academic and research institutions.

Most important criteria: research (50%), innovation (30%), societal impact (20%).

Source: Institute for Strategy and Analysis, the publication "Why Slovak Universities Fall Behind in International Rankings", 2023.

LARGEST UNIVERSITIES IN SLOVAKIA

Ranking of the largest universities based on number of students

University Address, City, Postal Code E-mail Phone www Phone number for rector's office Rector E-mail Year of establishment No. of faculties Number for academic year 2023/2024 No. of students No. of full-time students No. of PhD. students No. of full-time: Teachers Professors Associate Professors Admission fees Degrees awarded

1 Univerzita Komenského v Bratislave / Comenius University Bratislava

Šafárikovo námestie 6, P. O. Box 440, Bratislava - Staré Mesto 814 99 infocentrum@uniba.sk +421 (0)903 861-035 www.uniba.sk +421 (0)2 9010-1001 Marek Števíček kr@rec.uniba.sk 1919 13 22,710 20,053 1,831 2,024 332 568 30 - 100 EUR Bc., Mgr., MUDr., MDDr., PaedDr., PhD., RNDr., JUDr., PharmDr., ThDr., PhD., prof., doc., Dr.h.c., DrSc.

2 Technická univerzita v Košiciach / Technical University of Košice

Letná 9, Košice - Sever 042 00 kancelar@tuke.sk +421 (0)55 602-2003 www.tuke.sk +421 (0)55 602-2001 Peter Mesároš rektor@tuke.sk 1952 9 11,410 11,010 446 658 115 255 20 - 70 EUR Bc., Ing., Ing. arch., Mgr. art., ArtD., PhD., doc., prof., DrSc., Dr.h.c.

3 Slovenská technická univerzita v Bratislave / Slovak University of Technology in Bratislava

Vazovova 5, Bratislava - Staré Mesto 812 43 international@stuba.sk +421 (0)917 669-200 www.stuba.sk +421 (0)918 669-118 Oliver Moravčík rector@stuba.sk 1937 7 10,815 10,633 751 805 140 305 20 - 80 EUR Bc., Ing., PhD., Ing. arch., Mgr. art., ArtD.

4 Prešovská univerzita v Prešove / University of Prešov

Ul. 17. novembra 15, Prešov 080 01 unipo@unipo.sk +421 (0)51 756-3110 www.unipo.sk +421 (0)51 756-3101 Peter Kónya peter.konya@unipo.sk 1997 8 8,306 6,560 218 496 77 163 20 - 50 EUR Bc., Mgr., PhD., PaedDr., ThDr., PhD., RNDr., Ing., ThLic., doc., prof., Dr.h.c.

5 Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach / Pavol Jozef Šafárik University in Košice

Šrobárova 2, Košice - Staré Mesto 041 80 rektor@upjs.sk +421 (0)55 234-1100 www.upjs.sk +421 (0)55 622-2608 **Daniel Pella** daniel.pella@upjs.sk, rektor@upjs.sk 1959 5 7,588 6,962 486 707 112 204 20 - 50 EUR Bc., Mgr., RNDr., PhD., PaedDr., JUDr., MDDr., MUDr., PhD., DrSc., doc., prof.

6 Žilinská univerzita v Žiline / University of Žilina

Univerzitná 8215/1, Žilina 010 26 rektor@uniza.sk +421 (0)41 513-5100 www.uniza.sk +421 (0)41 513-5100 Ján Čelko rektor@uniza.sk 1953 7 7,418 6,840 247 516 87 170 20 - 50 EUR Bc., Ing., Mgr., PhD., doc., prof., Dr.h.c., prof. emeritus

7 Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / Constantine the Philosopher University in Nitra

Trieda A. Hlinku 1, Nitra 949 01 ukf@ukf.sk +421 (0)37 640-8111 www.ukf.sk +421 (0)37 640-8001 Libor Vozár rektor@ukf.sk 1959 5 7,007 5,426 176 438 89 165 25 - 30 EUR Bc., Mgr., RNDr., PhD., PaedDr., PhD., doc., prof., Dr.h.c.

8 Ekonomická univerzita v Bratislave / University of Economics in Bratislava

Dolnozemska cesta 1/B, Bratislava - Petržalka 852 35 komunikacia@euba.sk +421 (0)2 6729-5356 www.euba.sk +421 (0)2 6729-5364 Ferdinand Daňo sekretariat.rektora@euba.sk 1940 7 6,888 6,533 147 400 36 129 32 - 90 EUR Bc., Ing., Mgr., PhD., doc., prof., Dr.h.c.

9 Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici / Matej Bel University in Banská Bystrica

Národná 12, Banská Bystrica 974 01 katarina.babelova@umb.sk +421 (0)48 446-1121 www.umb.sk +421 (0)48 446-1151 Vladimír Hladlovský rektor@umb.sk 1992 6 6,161 4,928 130 352 64 125 20 - 60 EUR Bc., Mgr., Ing., PhD., RNDr., JUDr., PaedDr., PhD., doc., prof., DrSc., Dr.h.c.

10 Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave / University of Ss. Cyril and Methodius in Trnava

Námestie Jozefa Herdu 2, Trnava 917 01 info@ucm.sk +421 (0)33 556-5133 www.ucm.sk +421 (0)33 556-5133 Katarína Slobodová Nováková rektor@ucm.sk 1997 5 5,717 3,835 133 267 60 80 20 - 50 EUR Bc., Mgr., PhD., PaedDr., RNDr., PhD., doc., prof.

Comenius University has historically achieved the highest positions in world rankings, at least among Slovak universities.

Autor: Text: Marta Ďurianová • Photo: SME

Language remains the biggest barrier for Ukrainian university students [↗](#)

📅 29. 1. 2024, Zdroj: [The Slovak Spectator](#), Strany: 12, 13, Vydavateľ: Petit Press, a.s., Autor: Radka Minarechová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 5 000 GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 8399 EUR

SLOVAKIA SAW A SURGE IN THE NUMBER OF UNIVERSITY STUDENTS FROM UKRAINE. NOT ALL SCHOOLS WERE READY

Anastasiia Shevchyk learned about the possibility of studying in Slovakia at her secondary school in Ukraine when it was visited by employees from an agency that helps Ukrainian students attend Slovak universities and colleges. Since she was intrigued by their presentation, she started gathering more information about the schools and programmes they offer. She admits that it was hard for her to choose a university. "I found the very idea of studying abroad a bit crazy at the time," Shevchyk, who is currently in her fourth year at the University of Veterinary Medicine and Pharmacy in Košice, focusing on general veterinary medicine, told The Slovak Spectator.

The number of Ukrainians studying at Slovak universities and colleges increased significantly after Russia's full-scale invasion of Ukraine in February 2022. While there were only 5,726 Ukrainians studying both full-time and part-time at public and private schools in all three degree programmes in the 2021/2022 school year, a year later it had risen to 10,184.

There were 10,466 students from Ukraine reported by October 31, 2023, according to data from the Slovak Centre of Scientific and Technical Information. Several Slovak schools have adopted measures to help students from Ukraine. Yet university education expert Renáta Hall opines that they were not ready for the influx of Ukrainian university students. "This applied especially in terms of teaching in languages other than Slovak and improving the Slovak of incoming students, as well as in terms of integrating these students into the Slovak environment and education at a respective school," she said.

HELPING STUDENTS AND REFUGEES

After the war broke out in Ukraine, the Education Ministry organised several meetings with universities and colleges where they discussed various topics, like admission procedures. It adopted an amendment to the Higher Education Act, simplifying the admission procedure for people with temporary protection, subsidiary protection and asylum if they cannot obtain documents proving their education, such as a secondary school graduation certificate. To be accepted to a university or college, they have to submit an affidavit on meeting the conditions and pass the study prerequisite test. Even though the ministry did not prepare any special directions concerning Ukrainian students, the schools that The Slovak Spectator spoke to were active in helping them. For example, they created special scholarship schemes, provided accommodation to the families of students from war-affected regions or other refugees, and waived or lowered various fees related to studies or accommodation at dormitories. They also offered psychological help to students affected by the war. In addition, the University of Pavel Jozef Šafárik in Košice (**UPJŠ**), which records 483 students from Ukraine in the current school year, allocated €53,000 in total for direct and indirect help through a special scholarship scheme, and implemented two mobility programmes, one focused on students and the other on university employees.

The Slovak University of Technology (STU) in Bratislava, which reported 1,311 Ukrainians studying in its programmes as of January 1, 2024, opened a transparent account where its employees could send financial gifts, and made it possible for students to transfer to the university from Ukrainian universities, among others.

Comenius University in Bratislava (UK), which currently reports 816 students from Ukraine, offered free Slovak courses, as well as free legal aid and mental counselling to refugees. It also tries to offer employees of Ukrainian universities the possibility to continue their work on its premises.

The University of Ss Cyril and Methodius in Trnava (UCM), which currently reports 144 Ukrainian students, organised adaptation courses for refugees and potential future students.

FINDING A NEW HOME IN SLOVAKIA

Yaroslav Tomchenko, a second year student at the Department of British and American Studies at **UPJŠ**, decided to come to Slovakia even before the war broke out. In his opinion, studies abroad open more possibilities for self-realisation and a prospective career in the EU. When comparing the education systems in the two countries, he said the quality of studies in Slovakia is higher, even though there are various nuances on both sides to which Ukrainian students must adapt. Still, he does not feel any pressure from the side of teachers or his classmates, and considers Slovakia his second home. Shevchyk says the hardest thing about studying in Slovakia is that all student life takes place in a foreign language. Still, thanks to the support of her classmates and friends, she was able to easily adapt. Also Sofiiia Yurasova, who came to Slovakia in 2021, appreciates the support and help she received from her teachers and classmates.

"I feel like home here; some teachers and classmates have become my second family," she added, even though she admits that she has faced some problems caused by the language barrier.

When comparing the education systems, the student, who takes classes in mass media communication at UCM, says that it is much harder to study in Slovakia. Still, she appreciates that university education is free, and that it is possible to undergo practical training or

even to work while studying, which is often not the case in Ukraine.

MINORS MORE PREDISPOSED TO DROP OUT

Many of the university students coming to Slovakia are minors. The reason is the different education systems in Slovakia and Ukraine, where students graduate from high school at the age of 16 or 17, as Alona Kurotová, CEO of the relocation company Alkur, explained in a blog post published by the Denník N daily. In the 2023/2024 school year, altogether 3,473 out of 6,146 Ukrainians enrolled at Slovak schools are minors. In Kurotová's opinion, Slovakia's education system was not built for university students who are minors, and often arrive without their parents. Not even the special circumstances of the war have changed this.

"It is up to the student to deal with the problems of legal representation, the language barrier, as well as the financial and psychological burden," Kurotová wrote for Denník N, adding that many of these students drop out of their university studies after the first exams. Hall mentioned other problems, such as the suboptimal treatment of these students, the lack of money, and the lack of opportunities to earn any. She added that both the children's commissioner and UNICEF will deal with the matter.

PROVIDING SUPPORT IS NECESSARY

Data provided by the Education Ministry shows that altogether 3,634 Ukrainian students terminated their studies at Slovak universities and colleges in the 2022/2023 school year. Most of them (up to 83.2 percent) dropped out after failing exams, while 16.5 percent quit their studies. About 0.3 percent left for other reasons.

Some universities approached by The Slovak Spectator admitted that the drop-out rate of Ukrainian students is a bit higher than that of Slovak students. Since the language barrier is among the largest obstacles for successfully mastering studies, the **UPJŠ** provides all foreign students with Slovak courses. The courses are offered by STU as well, mostly in the summer. Both Kurotová and Hall say that to make it easier for young Ukrainians to study at Slovak schools, it is necessary to provide them with language and psychological support, along with helping with adaptation and integration.

"It is also important to offer available support services in a language that is understandable for students – for example, how to manage stress, or mentoring on how to set priorities during the semester and exams," said Hall.

Autor: Text: Radka Minarechová • Photo: TASR

Modrý Peter pripravuje na vydanie novú knihu Ivana Kupková – Cesty k „novej“ ruskej literatúre v slovenských prekladoch po roku 1989. [↗](#)

📅 29. 1. 2024, 5:49, Zdroj: [plan.art](#) [↗](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 212 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 86 EUR

Vydavateľstvo Modrý Peter vydá ďalšiu literárno vednú knihu, tentoraz o ruskej literatúre v slovenských prekladoch po roku 1989.

42. zväzok edície Sivá brada

Prvé vydanie

200 strán, brožované s prebalom

Ivana Kupková je odbornou asistentkou Centra jazykovej prípravy Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Vyučuje ruský jazyk a anglický jazyk pre špecifické účely. V rokoch 2012 - 2022 pôsobila na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity, kde sa zameriavala na fonetiku ruského jazyka a disciplíny súvisiace s umeleckým prekladom. Vedeckovýskumne sa venuje teórii a kritike umeleckého prekladu. Prekladá umeleckú literatúru z ruštiny.

Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Zdroj: facebook vydavateľstva, web **UPJŠ**

slovenská digitálna platforma o neprvoplánovom umení a kultúre

ISSN 2730-1044

[plan.art](#)